

"כי האדם עץ השדה"

שמיטה (... שתוסיף הארץ תבואתה ותתחזק בעומדה שמוטה.

(הרמב"ם, מורה נבוכים, חלק ג, פרק לט)

- למה מתכוון הרמב"ם באומרו שהארץ "תתחזק בעומדה שמוטה"?
- האם אתם מסכימים עם הרמב"ם שזהו אחד הטעמים של השמיטה?
- באתר הקיבוצים השמיעה תמר רז, המגיבה, קול מנוגד לעמדתו של הרמב"ם וטענה: "האם האדמה כאדם היא, עובדת בשבילנו ומגיע לה לנוח?" האם אתם מסכימים עם טענתה של תמר? מדוע?

ששה קולן הולך מסוף העולם ועד סופו ואין קולן נשמע.

בשעה שכורתין את עץ האילן שהוא עושה פרי,

הקול יוצא מסוף העולם ועד סופו ואין הקול נשמע (...)

ובשעה שהנשמה יוצאת מן הגוף,

הקול יוצא מסוף העולם ועד סופו ואין הקול נשמע.

(פרקי דרבי אליעזר, פרק לד)

- איזו השוואה עושה המדרש בין העץ לאדם?
- איזו השוואה עושה השיר?
- האם הם תומכים ברמב"ם או בדעתה של תמר?

בשנת 1853 ביקש נשיא ארצות הברית פירס, לרכוש את אדמת השבט האינדיאני דואמיש. צ'יף סיאטל, מנהיג השבט, השיב במכתב זה: "הצ'יף הגדול בווינגטון, מבקש לקנות את אדמתנו (...). איך אפשר לקנות או למכור את השמים? את חום האדמה? הרעיון זר לנו. ועם זאת, אין אנו הבעלים לרעננות האוויר או לנצנוץ המים. כיצד אתם יכולים לקנותם מאתנו?"

אנו יודעים כי האדם הלבן אינו מכיר את דרכינו. חלק אחד של הארץ דומה בעינינו למשנהו. כי הוא הינו הזר, הבא בלילה ונוטל מהאדמה כל מה שהוא נזקק. הקרקע אינה אחותו אלא אויבו. וכאשר הוא מכניע אותה, הוא נע הלאה.

- מה היחס של הקטעים השונים אל הטבע ואל החיים בו?
- מי מהם, לדעתכם, יזדהה עם עמדת הרמב"ם?
- עם מי אתם מזדהים יותר?

רומן שבצוק פיקוויקי

ועכשיו הגיע תורו של וידוי נורא. אני מתנגד לשמירת הטבע. עצם האידיאל של 'שמירה' אינו מקובל עליי כמעט בשום תחום מתחומי החיים. לא באנו לעולם כדי לשמור או לשמר איזה דבר: מצוות, מעשי אבות, טבע או מורשת תרבות. יש איזה עיוות בכל מסורת ובכל הלך נפש אשר במרכזו עומד מעשה של שימור. אין אנו יורשיו של מוזאון, ולא באנו לעולם כדי להסיר בסבלנות את האבק מעל מוצגים או כדי לצחצח את הזוגיות ולהוליך להקות של מבקרים הולכים על בהונותיהם משכיית חמדה לשכיית חמדה. אין אנו קיימים אך ורק כדי לשמר: מסורת אבות או פלאי טבע, זיכרונות ילדות או חפצי קודש. פן יהיו חיינו לחיי פולחן. העולם אינו מוזאון. גם הטבע אינו מוזאון. גם התרבות אינה מוזאון. מותר לגעת! מותר להזיז, לקרב, להרחיק, לשנות ולהטביע את חותמנו אנו. גע באבן, גע בחי, גע בזולת. כיצד לגעת? אם הייתי צריך לסכם זאת על רגל אחת ובמילה אחת, הייתי אומר: באהבה.

(עמוס עוז, 'אהבת הארץ - נגד שמירת הטבע', מתוך: מקום למחשבה - מקראה בחשיבה והגות סביבתית בת זמננו, בעריכת ג'רמי בנשטיין, תל-אביב 2001, עמ' 108-109)

משמיטה למעשה

קבלו על עצמכם משימה אחת לשמירה על הטבע כגון: מחזור, בניית קומפוסט, צמצום השימוש בנייר, צמצום השימוש בשקיות ניילון ומעבר לשקיות בד, וכדומה.